

Direcția de inspecție judiciară pentru procurori

Nr. lucrare: 1011/IJ/178/DIP/2017

Data: 17 martie 2017

REZOLUȚIE

1. Data și modalitatea de sesizare.

La data de 07.02.2017 la Inspectia Judiciară s-a înregistrat sesizarea formulată de SC Jurindex Media SRL, reprezentată de Savaliuc Răzvan, împotriva domnilor:

- Augustin Lazăr, procuror general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii
- Codruț Olaru, procuror, membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii – Secția pentru procurori
- Florin Deac, procuror, membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii – Secția pentru procurori
- Nicolae Andrei Solomon, procuror, membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii – Secția pentru procurori
- Tatiana Toader, procuror, membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii – Secția pentru procurori,

Cu privire la săvârșirea de către aceștia a abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. t) teza I din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată.

La data de 24.02.2017 la prezenta lucrare a fost conexată lucrarea nr. 1516/IJ/270/DIP/2017, având ca obiect sesizarea formulată de Asociația Fostilor Parlamentari, prin care se arată că organizația semnatară „se asociază” sesizării formulate de publicația „Lumeajustiției.ro” și, în completare, solicită să fie cercetați toți cei cinci membri aleși ai Secției de procurori, inclusiv domnul procuror Cristian Mihai Ban, care nu este vizat de prima sesizare.

2. Aspectele sesizate.

În motivarea sesizării se arată că la data de 02.02.2017 procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, domnul Augustin Lazăr, a solicitat Consiliului Superior al Magistraturii să dispună încetarea detașării la Ministerul Justiției a domnilor procurori Sima Constantin și Oana-Andrea Schimdt-Hăineală, iar urmare acestei solicitări Secția pentru procurori a hotărât încetarea detașării, prin hotărârile nr. 50 și 51 emise la data de 03.02.2017.

În continuare, se arată că solicitarea procurorului general a fost admisă cu rea-credință de către membrii Secției pentru procurori, întrucât nu a existat o cerere a ministrului justiției privind încetarea detașării celor doi procurori și nici a procurorilor detașați, acestea fiind singurele situații în care, potrivit dispozițiilor *art. 9 din Regulamentul privind transferul și detașarea judecătorilor și procurorilor*, se poate dispune încetarea detașării înainte de împlinirea termenului pentru care a fost dispusă.

Hotărârile prin care s-a dispus încetarea detașării mai sunt criticate și sub aspectul motivelor reținute în cuprinsul acestora, arătându-se în sesizare că în mod greșit s-a apreciat de către Secția pentru procurori că încetarea detașării se poate dispune și „ex officio” de către autoritatea decidentă în materie, întrucât Regulamentul amintit nu prevede această posibilitate, iar încetarea detașării nu a fost dispusă din oficiu, ci la solicitarea procurorului general.

3. Data finalizării verificărilor prealabile și conținutul acestora.

Verificările s-au finalizat la data de 13.03.2017 și au constatat în analiza aspectelor indicate în sesizare și solicitarea de înregistrări de la Consiliul Superior al Magistraturii, respectiv:

- solicitarea nr. 378/C/2017 din 02.02.2017 adresată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție președintelui Consiliului Superior al Magistraturii
- referatul nr. 2805/2016 din 03.02.2017 a Direcției resurse umane și organizare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii
- hotărârile nr. 4/05.01.2017 și 5/11.01.2017 ale Secției pentru procurori
- procesul verbal al ședinței Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii din data de 03.02.2017
- copia contestației formulate de doamna Oana-Andrea Schmidt-Hăineală împotriva hotărârii nr. 51/03.02.2017 a Secției pentru procurori.

4. Situația de fapt.

Prin hotărârea nr. 4/05.01.2017 pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii doamna Oana-Andrea Schmidt-Hăineală, procuror la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Bacău, a fost detașată în cadrul Ministerului Justiției, pentru o perioadă de 3 ani, începând cu data de 07.01.2017.

Prin hotărârea nr. 5/11.01.2017, Secția pentru procurori a hotărât detașarea la Ministerul Justiției pe o perioadă de 3 ani, cu începere de la data de 11.01.2017, a domnului Sima Constantin, procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cele două detașări au fost dispuse ca urmare a solicitărilor formulate de Ministerul Justiției.

Prin adresa nr. 378/C/2017 din 02.02.2017, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat Consiliului Superior al Magistraturii încetarea detașării domnilor procurori Sima Constantin și Oana-Andrea Schimdt-Hăineală. În motivarea solicitării se arată că „Având în vedere ancheta în curs de derulare la Direcția Națională Anticorupție în legătură cu împrejurările elaborării proiectului de ordonanță de urgență privind modificarea și completarea Codului penal și Codului de procedură penală, precum și a proiectului de lege pentru grațierea unor pedepse, (...), această solicitare este motivată de necesitatea de a asigura o desfășurare a anchetei în condiții de deplină imparțialitate”.

Urmare solicitării formulate de procurorul general, s-a întocmit de către Direcția resurse umane și organizare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii referatul nr. 2805/02.02.2017, în care a fost expusă situația de fapt și au fost analizate dispozițiile legale aplicabile. S-a reținut că, deși art. 9 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea nr. 193/09.03.2006 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii prevede că încetarea, înainte de termen, a detașării poate fi solicitată doar de magistratul detașat sau de instituția la care s-a dispus detașarea, Consiliul Superior al Magistraturii, ca autoritate decidentă în materia detașării, poate să reaprecieze, *ex officio*, cu privire la detașare, dacă au intervenit situații noi, care nu mai justifică menținerea acesteia.

La data de 03.02.2017 a avut loc ședința Secției pentru procurori și, așa cum rezultă din procesul-verbal al ședinței, s-a apreciat că Secția are de analizat o sesizare din oficiu, formulată de unul dintre membri Secției și au fost exprimate două opinii, respectiv:

- procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut propunerea formulată,
- ministrul justiției a arătat că, potrivit regulamentului, încetarea detașării se poate face la cererea celui care a cerut-o sau la cererea persoanei vizate.

Cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, prin vot direct și secret, Secția a hotărât încetarea detașării procurorilor Sima Constantin și Oana-Andrea Schimdt-Hăineală la Ministerul Justiției, începând cu data de 03.02.2017.

Ca urmare, au fost emise hotărârile nr. 50/03.02.2017, prin care s-a hotărât încetarea detașării domnului procuror Sima Constantin și nr. 51/03.02.2017, prin care s-a hotărât încetarea detașării doamnei procuror Oana-Andrea Schimdt-Hăineală.

În motivarea celor două hotărâri s-au reținut următoarele:

„Secția pentru procurori a apreciat că analizarea oportunității încetării detașării anterior expirării perioadei pentru care a fost dispusă poate fi făcută, ex officio, de către autoritatea decidentă în materie, cu atât mai mult cu cât

această autoritate are atribuții importante în gestionarea resurselor umane din cadrul Ministerului Public și a acestora.

Din cuprinsul adresei nr. 378/C/2017 a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, rezultă că, în prezent, Direcția Națională Anticorupție desfășoară o anchetă în legătură cu împrejurările elaborării proiectului de ordonanță de urgență privind modificarea și completarea Codului penal și Codului de procedură penală, precum și a proiectului de lege pentru grațierea unor pedepse.

Secția apreciază că interesul general al bunei desfășurări a justiției reclamă necesitatea desfășurării în condiții de deplină imparțialitate a anchetei menționate.

În acest sens, Secția pentru procurori reține că magistrații sunt ținuți să adopte un comportament din care să rezulte chiar și aparența imparțialității (în sensul ca aceasta să fie vizibilă pentru justițiabili), tocmai pentru a înlătura orice îndoială cu privire la îndeplinirea corectă a îndatoririlor profesionale. La fel ca și independența, imparțialitatea nu este doar o chestiune de substanță, ci și de aparență: nu este suficient să fii independent și imparțial, ci trebuie ca acest lucru să se și vadă.

Așadar, dat fiind faptul că în contextul actual al adoptării anumitor acte normative, al căror inițiator este Ministerul Justiției, funcționarea în cadrul instituției a unor procurori la a căror expertiză s-a apelat, poate genera o aparență de imparțialitate, fără a ignora interesul instituției la care magistratul este detașat, având în vedere justul echilibru care trebuie asigurat între interesul instituției și interesul general al societății, Secția pentru procurori consideră că se impune încetarea, de îndată, a detașării la Ministerul Justiției a domnilor procurori Sima Constantin, respectiv Oana-Andrea Schimdt-Hăineală.”

La data de 03.03.2017 doamna procuror Oana-Andrea Schimdt-Hăineală, a formulat contestație împotriva hotărârii nr. 51 a Secției pentru procurori, contestație ce urmează a fi analizată de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii. În susținerea contestației a invocat motive de nelegalitate a hotărârii, solicitând desființarea acesteia.

5. Argumentarea soluției și dispozițiile legale aplicabile

Potrivit dispozițiilor art. 45 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 republicată, privind Consiliul Superior al Magistraturii „în cazul în care Inspekția Judiciară este titulară a acțiunii disciplinare, aceasta se poate sesiza din oficiu sau poate fi sesizată în scris și motivat de orice persoană interesată, inclusiv de Consiliul Superior al Magistraturii, în legătură cu abaterile disciplinare săvârșite de judecători și procurori”.

Legiuitorul nu a definit noțiunea de „persoană interesată” însă, din interpretarea literară a sintagmei se poate concluziona că textul legal amintit se referă la „persoană care justifică un interes”.

Din punct de vedere legal, noțiunea de „interes” este reglementată în dreptul civil, care reprezintă dreptul comun în legislația română.

Potrivit art. 32 alin. (1) lit. d) din noul Cod de procedură civilă, „*orice cerere poate fi formulată și susținută numai dacă autorul acesteia justifică un interes, dispoziție ce se aplică, în mod corespunzător, și în cazul apărărilor*”.

Pornind de la aceste dispoziții legale, în doctrină s-au formulat următoarele considerații în legătură cu interesul legal:

Interesul este o condiție de exercitare a acțiunii civile și reprezintă folosul practic, material sau moral, pe care o parte îl urmărește prin punerea în mișcare a unui a unui mijloc procesual ce intră în conținutul acțiunii. („Noul Cod de procedură civilă, comentat și adnotat”, coordonatori V. M. Ciobanu și M. Nicolae – editura Universul Juridic, ediția 2013).

Preluând statuările doctrinei, reglementarea actuală prevede expres cerințele de valabilitate pe care trebuie să le îndeplinească această condiție de exercitare a acțiunii civile: „*interesul trebuie să fie determinat, legitim, personal, născut și actual*” (art. 33 teza I NCPC).

Potrivit aceluiași autori, interesul este determinat dacă există folosul practic, material sau moral, ce poate fi realizat de parte, în eventualitatea admiterii formei procedurale exercitate, această condiție fiind echivalentă cu cerința existenței interesului însuși.

Interesul trebuie să fie legitim, adică conform cu regulile de conviețuire socială sau cu legea, astfel că interesul trebuie să fie și juridic, iar nu pur teoretic sau pur economic.

Interesul trebuie să fie personal, în sensul că folosul practic urmărit de titularul cererii trebuie să se răsfrângă asupra acestuia; cu alte cuvinte, această cerință exprimă ideea că, în principiu, nu este îngăduit unei persoane să apere interesul unei alte persoane și, pe cale de consecință, nici interesul colectiv.

Interesul trebuie să fie născut și actual, iar nu eventual, adică să existe la momentul exercitării acțiunii civile, în sensul că partea s-ar expune unui prejudiciu dacă ar rămâne în pasivitate și nu ar recurge în acel moment la acțiune.

Din punct de vedere procesual, neîndeplinirea oricăreia dintre cerințele prevăzute de art. 33 NCPC poate fi invocată prin excepția lipsei interesului; ca urmare a admiterii excepției, cererea se respinge ca lipsită de interes.

În practica Inspecției Judiciare s-a statuat că interesul legitim este prezumat de lege, atunci când prin sesizarea adresată unui titular al acțiunii disciplinare se urmărește realizarea interesului public, general, de înfăptuire a justiției.

Totuși, noțiunea de „*persoană interesată*”, cuprinsă în art. 45 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 republicată, privind Consiliul Superior al Magistraturii, ca și condiție legală a sesizării, nu poate fi supusă unei interpretări care să aibă ca și rezultat faptul că această condiție este una pur

formală, și ar fi îndeplinită „de facto”, doar prin formularea unei sesizări cu privire la modalitatea de exercitare a atribuțiilor de către judecători și procurori.

Astfel, pentru a da eficiență dispozițiilor legale mai sus amintite, apreciem că se impune o scurtă prezentare a dispozițiilor legale referitoare la natura juridică a cererilor și hotărârilor pronunțate de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii și Secțiile acestuia, în materia detașării judecătorilor și procurorilor.

- *Potrivit dispozițiilor art. 58 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată „Consiliul Superior al Magistraturii dispune detașarea judecătorilor și procurorilor, cu acordul scris al acestora, la alte instanțe sau parchete, la Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, Ministerul Justiției sau la unitățile subordonate acestuia ori la alte autorități publice, în orice funcții, inclusiv cele de demnitate publică numite, la solicitarea acestor instituții, precum și la instituții ale Uniunii Europene sau organizații internaționale.”*
- *Art. 40 lit. a) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii prevede că „Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii au următoarele atribuții referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor: a) dispun delegarea judecătorilor și detașarea judecătorilor și procurorilor, în condițiile legii; (...).”*

Din dispozițiile legale amintite anterior rezultă că hotărârile Consiliului pronunțate în materia detașării se referă la cariera judecătorilor și procurorilor.

Pornind de la natura juridică a acestor hotărâri, opinăm că, în legătură cu prezentele sesizări, **condiția „persoană interesată”, cuprinsă în art. 45 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 republicată, nu este îndeplinită**, întrucât nu orice persoană poate face o sesizare în legătură cu modul în care este gestionată cariera judecătorilor și procurorilor de către Consiliu, un astfel de interes nefiind public, general, ci este circumscris unui drept subiectiv al judecătorului sau procurorului vizat de respectiva hotărâre.

Analizând conținutul sesizărilor prin prisma dispozițiilor art. 45 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 republicată, privind Consiliul Superior al Magistraturii, care prevăd că „în cazul în care *Inspekția Judiciară este titulară a acțiunii disciplinare, aceasta se poate sesiza din oficiu*”, este necesar a se aprecia dacă sesizarea cuprinde aspecte ce trebuie să fie supuse unei verificări din oficiu.

În acest sens reținem că, obiectul sesizărilor îl constituie soluția pronunțată de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la solicitarea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de încetare a detașării la Ministerul Justiției a domnilor procurori Constantin Sima și Oana-Andrea Schmidt-Hăineală.

Cu privire la acest aspect, avem în vedere următoarele dispoziții legale:

- potrivit art. 36 alin. (2) din legea nr. 317/2004 „Plenul Consiliului Superior al Magistraturii soluționează contestațiile formulate de judecători și procurori împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția celor date în materie disciplinară”;
- art. 29 alin. (7) din aceeași lege, prevede că „Hotărârile prevăzute la alin.(5) (n.n. – hotărârile plenului privind cariera și drepturile judecătorilor și procurorilor) pot fi atacate cu contestație de orice persoană interesată, în termen de 15 zile de la comunicare sau de la publicare, la Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Contestația se judecă în complet format din 3 judecători.”

Pentru a se putea reține existența abaterii disciplinare, prevăzută de art. 99 lit. t) teza I din Legea nr. 303/2004 – exercitarea funcției cu rea credință, astfel cum s-a arătat în sesizare, este necesar a avea în vedere definirea noțiunii de rea credință.

Conform art. 99¹ alin. (1) din Legea nr. 303/2004, „Există rea-credință atunci când judecătorul sau procurorul încalcă cu știință normele de drept material ori procesual, urmărind sau acceptând vătămarea unei persoane.”

Nu poate face, însă, obiectul verificărilor care intră în sfera de competență a Inspecției Judiciare modalitatea de interpretare și aplicare de către membrii Secției pentru procurori a normelor legale și regulamentare ce au fost avute în vedere la pronunțarea hotărârilor nr. 50/2017 și 51/2017, întrucât Inspecția Judiciară nu îndeplinește rolul unei „suprainstanțe de control judiciar”, care să intervină în activitatea membrilor Secției.

Mai mult, justetea măsurilor luate de Secțiile Consiliului referitor la cariera judecătorilor și procurorilor se verifică prin intermediul căilor de atac prevăzute de dispozițiile legale amintite anterior.

Această concluzie se impune, mai ales în contextul în care împotriva hotărârii nr. 51/2017 a Secției pentru procurori s-a formulat contestație care se judecă de plenul Consiliului, iar hotărârea pronunțată de acesta poate fi atacată cu recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Pe lângă dispozițiile legale amintite, referitoare la căile de atac prevăzute de lege împotriva hotărârilor Consiliului referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor, trebuie avut în vedere și principiul independenței judecătorului consacrat de art. 124 alin. (3) din Constituția României, potrivit căruia „judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”.

În acest context normativ punerea în discuție, pe calea verificărilor administrative efectuate de Inspecția Judiciară, a aspectelor sesizate și care vizează de fapt soluția pronunțată de Secția pentru procurori, precum și raționamentul logico-juridic care a stat la baza interpretării textelor de lege

aplicabile, ar fi de natură să creeze o îndoială legitimă cu privire la respectarea principiilor enunțate, prin care este interzisă orice imixtiune în înfăptuirea actului de justiție.

Nu în ultimul rând, trebuie avut în vedere și faptul că rezultatul verificărilor prealabile, ca etapă a procedurii disciplinare, ar putea fi convertit într-o statuare de fapt sau de drept care să vină în sprijinul susținerilor sau apărărilor uneia sau alteia din părți, cu consecința încălcării dreptului acestora la o instanță independentă și imparțială, garantat de art. 6 alin. 1 din Convenția Europeană a drepturilor și Libertăților Fundamentale.

În același sens s-a pronunțat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza „*Hirschhorn împotriva României*”, în care s-a statuat că îndoielile reclamantului referitoare la independența și imparțialitatea judecătorilor Curții de Apel care s-au pronunțat asupra cererii sale, pot fi considerate justificate din punct de vedere obiectiv, în condițiile în care judecătorul inspector a încălcat dispozițiile legale care interziceau oricărui magistrat să-și exprime public o opinie asupra unui proces în curs și, în cadrul verificărilor, a exprimat o opinie favorabilă unei dintre părți, ceea ce constituie o încălcare a art. 6 alin. 1 din Convenție.

Pentru toate motivele arătate mai sus, ținând cont de prevederile art. 45 alin. 4 lit. b și art. 47 alin. 1 lit. b) din Legea 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată,

DISPUN:

1. Clasarea sesizării formulate de SC Jurindex Media SRL și Asociația foștilor parlamentari împotriva domnilor Augustin Lazăr, procuror general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, Cristian Mihai Ban, Codruț Olaru, Florin Deac, Nicolae Andrei Solomon, Tatiana Toader, procurori, membri aleși al Consiliului Superior al Magistraturii.

2. Prezenta rezoluție se comunică SC Jurindex Media SRL și Asociației foștilor parlamentari, precum și procurorilor vizați de sesizare.

**INSPECTOR JUDICIAR,
Procuror Nicoleta Răfir**

